

LA IL·LUSTRACIÓ

Preu:
UNA
pesseta.

LLEVANTINA

REVISTA ARTISTICH-LITERARIA

DE

CATALUNYA, VALENCIA, BALEARS Y ROSSELLÓ

Any II

Barcelona, 1.er de Agost de 1901

Núm. 19

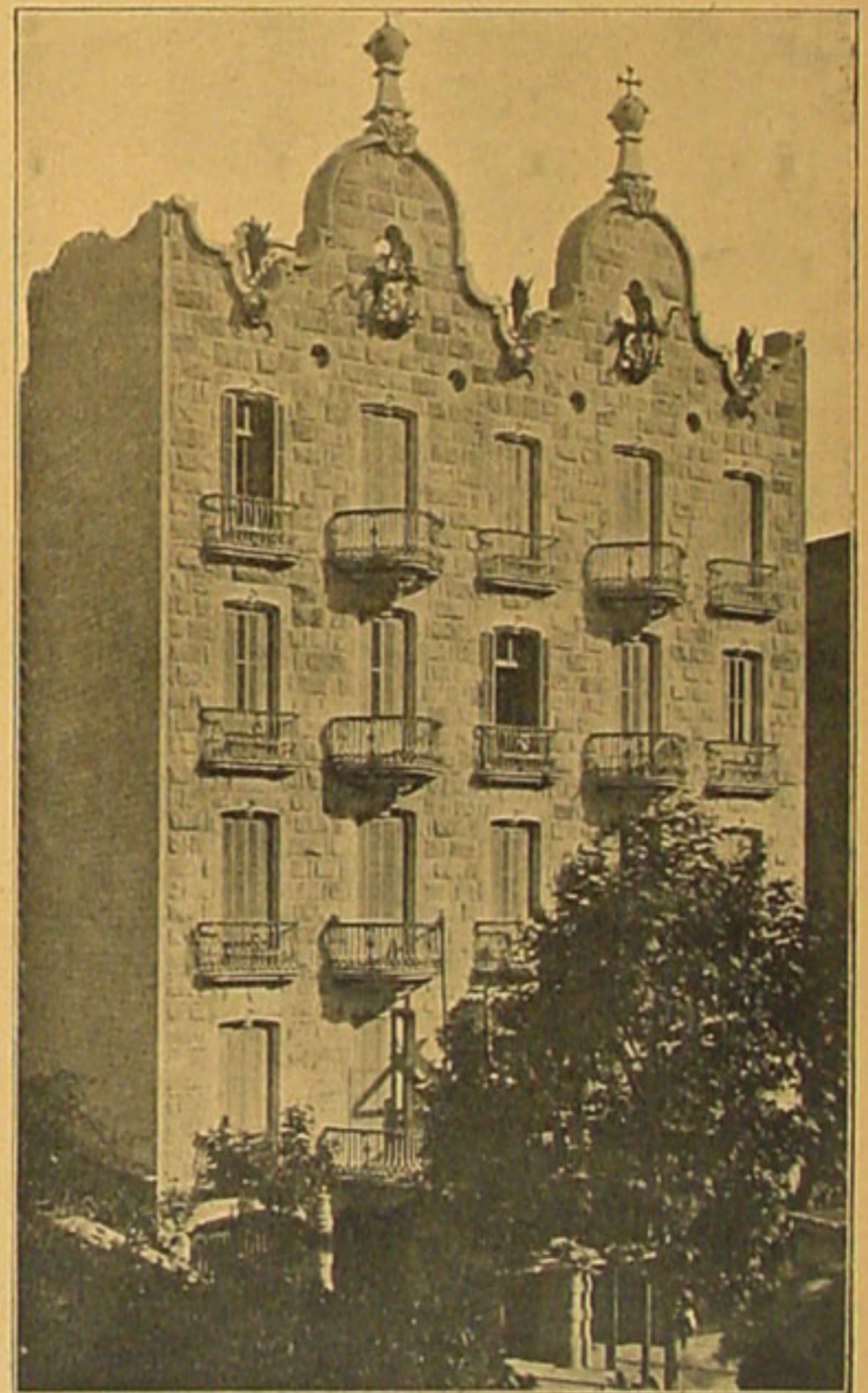
SUMARI

ARQUITECTURA MODERNA CATALANA

GRAVATS: Al cor del Vallés: La batuda (fot. de F. d'Argila). — Cap de San Sebastià, dibuix de J. Llaverías. — Vista general de Sant Feliu de Guíxols. — Rambla de A. Vidal. — Vista parcial del port y caseta del Salvament de naufrechs. — Present ofert al «Orfeo Catalá», per lo Magnífich Ajuntament de Sant Feliu. — Senyera del «Centre Catalá» y grupo de socis organitzadors de la visita del «Orfeo Catalá» (fot. de M. Vilallonga). — Sagell commemoratiu de la visita del «Orfeo Catalá» á Sant Feliu. — L'hereuet de casa, quadro de M. Guillon. — La arribada dels diputats regionalistas (fot. de J. Soler). — Arquitectura moderna catalana: Vista y detall de la fatxada principal de la casa del carrer de Casp, núm. 52. — Gent de casa, dibuix de Mariano Foix. — Qüento ilustrat, per Anriban. — Caricatures estrangeres.

TEXT: Crónica de Catalunya, per Joseph Alemany y Borrás. — Sant Feliu de Guíxols y lo Catalanisme, per P. Colomer y Fors. — A Nostra Senyora de Queralt (poesia), per Joseph Baucells y Prat. — Lo perdó, per Laureano Fontanals (ilustracions de G. Pujol H.) — Nostres gravats. — Sport, per J. Elías Juncosa. — Revista de teatres, per F. B. — Bibliografia. — Curiositats y passatemps. — Anuncis.

MUSICA: Rima, per Francisco de P. Sánchez Gavnach, lletra de Manel Rocamora.

CASA GUANYADORA DEL PREMI, EN LO PRIMER CONCURS D'EDIFICIS DE L'ANY PASSAT

Lo skating.— A tot arreu.— Lo patinatje a Barcelona.— Actualitat.

Lo skating ó sigui l'exercici de patinar es un dels sports més agradables y sans pel cos. No es molt conegut aquí, ja qu'en materia de sport estém bon xich endarrerits sobre Inglaterra, França, Alemanya, Suïssa, etc., passos preconisadors de la educació física y de la vida al ayre lliure en totes les seves manifestacions, que buscan lo desenrotlló simultani del cos y de la intel·ligència y no á fer solament intel·lectuals inútils la major part de vegades per á qualsevol cosa que demani un esforç físich, y de vida migrada y aspecte llastimós.

Es induptable que á la nostra ciutat, que marxa en lo que's refereix al moviment sportiu, com en altres ordres, al cap de les demés poblacions d'Espanya, l'esperit práctic de la gent de casa ha sabut reconèixer les ventatjes de tot exercici pel cos, lo que fa que aquí's practiqui tot més ó menys, arriuant alguns d'ells á arrelarse en les costums de la gent sportiva catalana.

Malgrat que'l clim suau de tot l'any en general, sense frets forts, ni neus que convidin á patinar presentant camps gelats per ahont poguer relliscar ab tota comoditat, s'ha practicat ja demolts anys lo patinatje, y ja que no surt á compte lo fer aquí camps de gel artificials, s'ha recorregut com á més práctic y de relatiu cost á exercitarlo sobre superfícies de fusta, cuydadosament allisades y que podían fer fins á cert punt la ilusió del gel, molt més á falta de termes de comparació. En diferents èpoques s'ha practicat, y nosaltres recordém perfectament fa uns deu anys aquelles brillantes reunions del gran gimnàs del carrer de Provença, ahont s'hi aplegava tot lo món elegant barceloní, qu'anava á fruir ab delícia del agradable exercici que resulta, corrent sobre les rodes de fusta principalment, ja que com es natural no's pot relliscar sobre fusta ab los patins especials de gel. També á Inglaterra se'n usen uns formats de dues rodes ab neumàtics de forma d'una minúscula bicicleta, ab quals patins se marxa ab relativa comoditat fins per les carreteres. Hi há que tenir en compte que posseheixen carreteres llises que no tenen cap comparació ab les que nosaltres *disfrutém*.

Més tart se reuniren los aficionats al patinatje en los terrenos del Teatre Espanyol, haventse dexat una mica de banda durant uns quants anys. Ara sembla que torna á entrar la afició, practicantlo en algún Club de sport de la nostra ciutat, precursor d'una nova època favorable, ja que's diu que aviat

se construirá un espayós *skating-ring* en un lloch céntric de la nostra ciutat.

Nosaltres, esperant que axò sigui un fet, encoratjém als iniciadors, augurantlosli un éxit en la seva empresa.

J. ELÍAS JUNCOSA

REVISTA DE TEATRES

Novetats: Despedida de la companyia del teatre de la Comedia de Madrid; La Vitaliani; L'Orfeo Catalá.— Tivoli: Les foques.— Altres teatres.— Espectacles variats.

Lo día de Sant Jaume va despedirse la notable companyia que ha actuat durant los mesos de juny y juliol al favoregut teatre de Novetats. Les obres posades en escena aquella nit varen ser *Los gansos del Capitolio*, *Sin querer* y *¡Agua va!* Tots los actors treballaren molt discretament y foren nombrosos los aplausos de la distinguida concurrència que omplia lo teatre.

L'últim dissapte va debutarhi la companyia de la Italia Vitaliani ab la bonica comedia de Giacossa *Come le foglie*, coneguda de tots los que segueixen lo moviment de l'art dramàtic estranger.

Lo recort de la campanya qu'en lo meteix teatre va ferhi fa poch temps aquesta companyia está fresch encara en la memoria de tots, y per tal motiu la aparició en escena de la celebrada actriu italiana va ser saludada ab nutrits y espontanis aplaudiments, que's repetiren en molts passatjes de l'obra y particularment al final de tots los actes, no donantse per satisfet l'escullit públich que assistí á la representació fins que la Vitaliani va presentarse per quatre ó cinch vegades á recullir los aplausos dels seus nombrosos admiradors.

Zazá va representarse'l diumenge, en quína representació hi recullí molts aplausos tota la companyia, y lo dilluns, día de moda, va estrenarse la comedia en tres actes de Valabregue *Le carambole dell'amore*, en la que brilla la Vitaliani per lo seu esquisit art, que la fa digna sempre dels merecuts aplaudiments del públich.

S'anuncian nous estrenos entre'ls que n'hi figura un del distingit autor catalá Rusiñol.

En aquest teatre l'«Orfeo Catalá» va celebrar l'últim diumenge al matí lo concert que tenia anunciat en obsequi als seus nombrosos socis protectors.

Lo programa era escullit y en ell hi figuraven potser lo més granat del extens y variat repertori de aquesta institució catalana, que tan honra á la nostra terra.

Com sempre, lo teatre estava atapatit per tots

quatre costats, y al presentarse al escenari los orfeonistes ab la artística senyera, aquella gentada va saludarlos ab un llarch y entusiasta aplauso. *Lo cant de la senyera*, d'En Millet; *Los Pescadors*, d'En Clavé; *L'emigrant*, d'En Vives; *Lo ball dels caps*, d'En Villegas; *Pregaria á la Verge del Remoy*, d'En Millet, acompanyada á l'armonium pel subdirector del «Orfeo» senyor Comella; *La sesta*, d'En Noguera; *Les campanes de Nadal*, d'En Comes, y *La Mare de Deu*, d'En Nicolau, formavan la primera part.

Es inútil dir que totes foren aplaudides ab entusiasme y que particularment *La Mare de Deu* d'En Nicolau, qu'era una de les noves que figuravan en lo programa, va haver de ser repetida, havent de surtir l'aplaudit mestre á recullir los aplausos que'l públich tributava entusiasmat á la seva obra. Rebi també la nostra felicitació.

De les que formavan la segona part del escullit programa, cridavan l'atenció, per ser desconegudes del nostre públich, la que porta'l nom de *Dómine puer meus jacet*, diálech esperitual d'En Bordes, lo celebrat mestre francès que ha tingut la galanteria de dedicarla al «Orfeo Catalá», honra que deu tenir en molta estima aquesta notable institució artística, y *Pobre cor* y *La batalla de Marignan*, de Jannequin. Totes elles varen ser aplaudides, encara que alguna no va dexar pas satisfet del tot al públich.

Les demés composicions de aquesta segona part foren també molt celebrades, acabantse lo concert ab *Los segadors*, ab la valenta armonisació d'En Millet, que foren escoltats ab respecte y aplaudits fortament, acompanyant als aplausos entusiastas crits de Viscas á Catalunya y al «Orfeo Catalá».

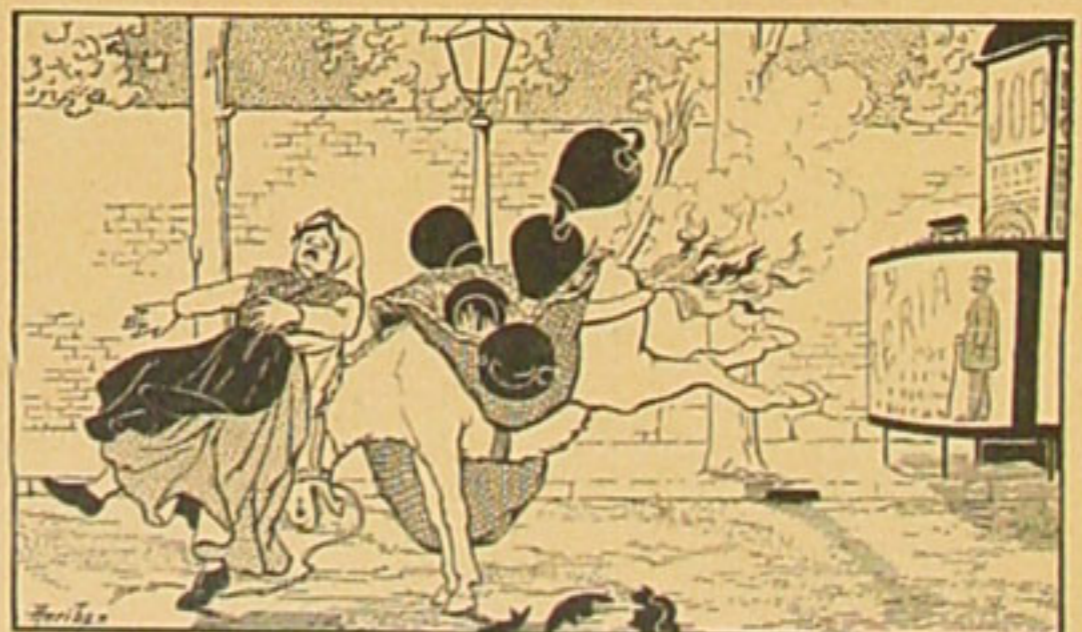
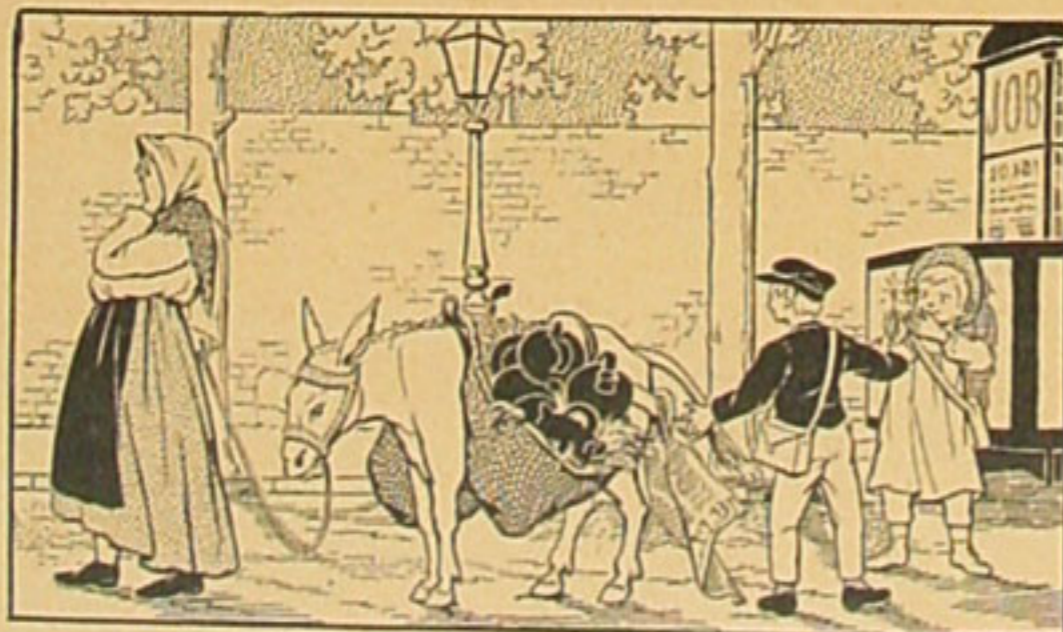
En lo teatre del Tivoli no hi envellexen les obres. *La Mascota*, *El Húsar*, *Mis Heiyett*, *Los titiriteros* y la rebregada de *Los sobrinos del Capitán Gran*, omplen lo cartell de la actual temporada y proporcionan á la empresa regulars plens.

Ara ultimament ha acabat de arrodonirla la presentació de *Les foques artístiques y llops marins*, la maravella del sigle XX, com anomenan á aquest espectacle, ensinestrades per la domadora russa mademoiselle Dibonoff.

No hi há que dir que aquest nou espectacle atrán nombrosa concurrència al esmentat teatre, que aplaudeix cada nit lo treball de aquelles besties que á la veu de la seva simpática mestressa tocan instruments, fan equilibris, jochs malabars, etc.

Están ultimantse los ensajos de *El barón de Framboisy*, per estrenarse proximament, despatxantse ja en contaduría per al día de la primera representació de aquesta obra.

Al de la *Gran vía* han tançat les portes. També ha acabat los compromisos la companyia madrilenya que ha vingut actuant al *El Dorado*, y en lo *Teatro Nuevo* seguexen sen lo gasto les çarques

LA IL·LUSTRACIÓ LLEVANTINA

ANY II.

BARCELONA, 1.er DE AGOST DE 1901.

NÚM. 19.

AL·COR DEL VALLÉS

LA BATUDA

(Fot. F. d'Argila)

CAP DE SANT SEBASTIÀ, DIBUIX DE J. LLAVERÍAS.

CRONICA DE CATALUNYA

A fa molts anys que sabem que'ls governants d'Espanya servexen per tot, lo meix per cuydarse de fer pantanos y carreteres que per á reglamentar les Universitats. Si aquesta ventatge fos una realitat seria á hores d'ara aquest poble l'estat més florent de tota la Europa y figuraria entre les primeres potencies que avuy exercxen la hegemonia en lo vell continent. Mes per sobre de aquestes facultats aparents dels nostre governants, hi há la imprescindible necessitat en que's trovan tots d'anar á *verancar*; perque no hi há més: arribant al juliol, sigui aquest ó l'altre lo ministeri del que depenguin y... cobrin; ja poden ser tant importants com vulguin los assumptos que hi hagi pendents de resolució, ja poden tenirne de gravetat los sucesos que estigan desenrotllantse á la península é *islas adyacentes*, no hi há pas manera de ferlos estar allá un día més, y aprovan á correccuyta lo que'ls sembla més de necessitat per anar tirant ó lo que més convé als que portan la batuta, y fugen tots, alts y baxos, á remullarse la pell «á la voreta del mar», ó, millor dit, parlant en *caló* polítich-governamental, á reposar de les tasques parlamentaries.

Estém, donchs, en plenes vacances. Los pares de la patria *grande* son fora de Madrid y no es possible cuydarse de res. Ja parlan los diaris de *más circulación* d'estudis per á reorganisar los serveys, de dir y de fer, etc.; però no hi há que fiarsen: la qüestió, en aquest precís moment históric, es anar á estiuejar y res més.

Los periódichs, acabades les informacions sobre'l regionalisme, que tant los hi ha donat y donará que escriurer y los pronóstichs que han estat fent durant aquests días referents al porvenir de les Corts, se dedicarán ara á interweviar personatges y axís aniran tirant, y podrán, los caps grossos de la redacció, ab aquesta excusa, sortir també á estiuejar... que no son pas ells de pitjor condició que'ls altres.

Suposo á tots vostés ben enterats de la bonica campanya que han fet los diputats regionalistas de Barcelona al Congrés del Estat espanyol.

Los discursos dels senyors Robert y Rusiñol son prou clars y prou categórichs per á que tota aquella gent que s'asséu als seials del Congrés s'hagin pogut fer carrech de la vitalitat del esperit nacionalista catalá.

Les nostres salvadores doctrines havian arribat ja per tot arreu, fins al meteix Palau Real, y havian sigut exposades sempre ab llealtat y franquesa catalana de paraula y per escrit; mes ara, y ajustantse á les lleys establertes, s'ha fet sentir la veu de la nostra terra al bell mig de la representació (?) nacional, y com era d'esperar, ha mogut gran rebombori y ha sigut objecte de censures y d'altres coses pitjors que fan molt poch favor als hó-

mens que les formulan y menys si aquests hòmens desempenyan la presidencia del Consell de ministres.

L'acte realisat pels diputats regionalistas barcelonins ha tingut fort ressó á Catalunya com ho demostra la entusiasta salutació que aquesta ciutat los hi há va donar á la seva arribada y ho comprovan diariament les felicitacions que de per tots indrets de la nostra terra los hi trasmeten.

Molt nos han complagut á nosaltres los discursos dels senyors Robert y Rusiñol; mes no podém dexar d'esmentar aquí la satisfacció que varen causarnos al conéxerles, les declaracions que va publicar lo distingit director de la escola de arquitectura de aquesta capital, senyor Doménech y Muntaner, en *El Liberal*, de Madrid. Aquelles declaracions, que haurían de meditar seriament los capítosts de la política madrilenya, tancan tot un programa de govern, encarnació de les aspiracions catalanistes, y son dignes de ser estampades novament y fora de gran transcendencia escamparles per totes les regions espanyoles ahont los que pensan, los que no viuhen de la influencia del caciquisme, los que son víctimes, com los catalans, dels desgavells del centralisme, hi trovarían sens dupte l'únich remey que pot salvar á la desventurada Espanya.

Poca cosa podém dir referent als teatres. Torném á tenir al de Novetats á la celebrada artista Italia Vitaliani, que tan bon recort va dexar als que assistiren l'altra temporada al colisseu del Passeig de Gracia. Hem d'esperar que aquesta vegada lo públich barceloní correspondrà ab més constancia als esforços de la empresa y acullirà ab l'entusiasme que's mereix l'art rellevant de la aplaudida Vitaliani.

Se parla molt aquests días de la próxima temporada del Liceu. Les obres que's proposa estrenar aquest hivern son les següents: *Lo crepuscul dels deus*, última part de la tetralogia de Wagner *L'anell del Nibelung*; *Los Pirineus*, del mestre catalá Felip Pedrell, y *Les alegres comares de Winsor*, de Nicolai.

Sembla que vindrá lo mestre alemany Stevenhagen y ha sigut escriturat per l'empresari del Gran Teatre senyor Bernis, lo celebrat tenor Biel, per á cantar deu funcions. Lo mestre catalá don Joan Goula, dirigirá *Los Pirineus*.

Estém en plena temporada de festes majors, y aquest motíu, ajuntat ab la calor propia també de aquests días, fa que Barcelona se trovi orfe de totes aquelles families que donan to als llocs d'esbarjo, y que la verdadera animació, ab son corteig de festes, jochs y belleses se trovi, actualment, per les tranquiles costes de Catalunya y per los jardins y salons dels nombrosos establiments de aygiles que arreu brollan del nostre terror, puig cada día, per sort, va fugint més la manía de anarsen pel extranger per á deslliurarse de la calor ó esplayarse en la contemplació de atractius panorames. Nostra terra no té res que envejar en aquest rengló als paissos forasters.

JOSEPH ALEMANY Y BORRÁS

PRESENT OFERT AL «ORFEO CATALÀ»
PER LO MAGNÍFICH AJUNTAMENT.

En son port, En Ramón Berenguer III fou aclamat quefe suprem de la escuadra de pisans, genovesos y florentins que s'hi trojava fondejada á punt d'empendre sa expedició á Mallorca en l'any 1113. Més tart, En Jaume I trová un gran element per á la conquesta definitiva de dita illa, en l'abat Bernat, prior del convent de Sant Feliu. En aquestes aygües, s'hi vegeren un jorn la infinitat de naus qu'En Marquet y En Mallol hi portaren apresades. Al cim dels turons de Sant Telm y les Forques, s'hi ajuntá tot Sant Feliu en diada gloriosa del setembre del 85, per á véurer venir de retorn de la gran jornada de les Formigues, les naus catalanes empeses pel vent de la victoria.

També la Historia'ns diu qu'en 1483, lo rey Ferrán lo Católich concedí á Sant Feliu un real privilegi per á edificar un moll ab facultat d'imposar drets de mollatje, quines prerrogatives foren ratificades més tart per Felip III y per Carles I.

Lo Sant Feliu d'avuy es, com hem dit al principi, una gran vila ab aspecte de moderna ciutat. Lo desenrotllo qu'ha experimentat de més de vint anys ensá ha sigut tan gran, com no pot concebir lo que conegui no més la vila d'aquell temps. Pobles enters pot dirse que van ajuntarse ab Sant Feliu en lo curt periodo de deu anys, motivant axó una verdadera febre de treball edificant cases, arrasant solars y enrunant casotes velles per á referles de nou. L'afluencia de forasters de tots los oficis, cridats per l'abundó de treball, fou extraordinaria y des de llavors, la vila ha mantingut aquest aspecte neguitós de ciutat industriosa y molt poblada.

Sa principal industria, la surera, permetent guanyar bons jornals, fa que sos fills visquin, tan amos com obrers, dintre una relativa esplendidesa. Tal benestar es, á mon entendre, la causa principal de que lo catalanisme no hagi arrelat aquí profundament en totes les classes socials. Allunyada de Madrid aquesta vila, encar que com totes *disfrutant* de sa influencia y *protecció*, ab la prosperitat de sa industria no té temps de fixarse ab les conseqüencies ruinoses de la política centralisadora. Veu venir impassible los funestos resultats de dita polí-

tica, com si fos un mal irremediable de la metexa naturalesa.

Potser influeix á no identificarse aquesta comarca ab les aspiracions autonómiques del catalanisme, lo fet de que la industria surera, sa veritable font de riquesa, necessita ans que tot per á son desenrotllo, camí obert per á la exportació de sos productes, essent, per lo tant, eminentment lliurecambista, y com que á la provincia de Barcelona, més que á cap altre, la perjudicaria un lliurecambi que facilités la importació de productes iguals ó similars als seus, d'aquí ve la desavinensa d'aspiracions pel natural egoísme d'abdúes parts. Domina, per lo tant, la por fins á cert punt ignocent, de que Barcelona, com á germana major y més potent, influiria en l'arreglo de les lleys á sa mellor conveniencia, en perjudici, á no haverhi altre remey, de ses germanes menors, les restants provincies catalanes. Aquesta prevenció costa poch de véurer lo infundada qu'es ja que, si algún dia nostres relacions económiques ab los demés païssos y la fixació dels aranzels corressin á cárrech de Catalunya, los representants á Corts d'una y altre part, serían los encarregats de buscar termes mitjos y equilibris nivelladors encaminats á satisfer les diferents conveniencias comercials.

Entre la classe obrera de Sant Feliu de Guíxols y de la comarca tapera en general, domina encara l'enlluhernament ocasionat per la constant propaganda de doctrines utópiques y en extrém perjudicials pel fet de que sa impossibilitat de realisació fa perdre forces valioses que, mogudes per altres ideals, ajudarian á la completa redempció de Catalunya. També domina en aquesta classe social la influencia del continuat treball de polítichs que per á ferse seus los vots dels treballadors no han parat en barres parlant sense tó ni só, inculcant un odi sistemátich á tota idea relligiosa y á tota atenuant conciliadora, capgi-

SENYERA DEL CENTRE CATALÀ Y GRUPO DE SOCIS ORGANISADORS
DE LA VISITA DEL «ORFEO CATALÀ».

rant fets moltes vegades de gran trascendencia per les saludables evolucions socials dels pobles.

Ara aquests polítichs están ja en les acaballes de son regnat treballant extraordinariament, fent forses de flaqueza per á no dexar que'l poble se li escorri dels dits. No hi há dupte que dintre molt poch temps, aquest poble, sa en son fondo, compendrà los plans rastres d'aquells polítichs, despertarà de sopte del ensopiment en que'l tenen promeses inverossímils y ridícles y llavors s'abrassará ab totes ses forses ab la senyera del catalanisme.

La vinguda del *Orfeó Catalá* en aquesta vila, que tingué lloch lo 29 del passat juny, además de resultar un gran acontexement artístich comarcal, atenant al estat d'anim de la majoria de aquests habitants, fou d'una trascendencia extraordinaria pel catalanisme. Va succehir á molts ab l'estada aquí del *Orfeó Catalá* com al que's desperta en un quarto fosch y li obran de sopte la finestra: enlluernats, van fregar-se'ls ulls, quines parpelles se'ls hi clofan altra volta per la forsa de la són profunda qu'encar los dominava. Lo crit de *¡A les armes, catalans!* llenat per l'Orfeó en *Los segadors*, de segur que feu móurer á molts cors que semblavan petrificats, insensibles en lo transcurs de sa vida. La metexa impresió fresca, de nova vida qu'exprimenta la planta resseca pels raigs ardorosos d'un sol canicular y á punt de morir de set, al ésser regada per má compassiva, fou la

que degueren experimentar alguns que fins llavors semblavan sistemátichs en ses declaracions y aspiracions poch pensades, contra'l catalanisme. Aquesta sensació la experimentá un amich nostre de idees antigües y malaltisses, que's sentia á punt de morir moralment per falta de aygua vivificadora que calmés son assedegament d'ideals elevats, valents y ab tot l'esclat viril d'una nova y esplendent vida.

Per axó los catalanistas de Sant Feliu, que si no son en gran nombre contan ab les grans forses morals de sa verdadera convicció, están satisfets dels resultats de la vinguda del *Orfeó Catalá* y no pararán may de treballar pel complet desvetllament de sos compatricis.

Tan de bo que Deu fassi que sían ben aviat coronats ab lo éxit sos esforços, per abolir d'un cop la influencia fastigosa del caciquisme, tan arrelat per desgracia en aquesta regió, y dels polítichs d'ofici que no més se recordan del poble quan d'ell tenen necessitat per á ferlo servir d'escambell per á enlayrarse. Un cop ben supurades y curades les llagues que dexarán aquesta mena de malures, entonarém tots

junts, amos y obrers, grans y petits, lo cant simbólich de redempció de nostra idolatrada patria: de Catalunya.

P. COLOMER Y FORS

Sant Feliu de Guixols, 9 juliol de 1901.

(Fot. de M. Vilallonga.)

SAGELL CONMEMORATIU DE LA VISITA DEL ORFEÓ CATALÁ.

A NOSTRA SENYORA DE QUERALT

PREMIADA EN EL PRIMER CERTAMEN LITERARI DE BERGA

BELL cim de l'alta roca
qu'ardida'l núvols toca,
somríus amorosida al náuxer qu'ab anhel
recerca nit y día
la dolça llum y guía
que d'esta vall penosa l'enduga cap al cel.

María Soberana,
la terra bergadana
t'ha dat per trono altíssim les penyes de Queralt,
y en exa inmensa altura
de Sant Bonaventura
la veu sublim ressona qual echo divinal.

Sant Pere de Madrona
sagrada llar te dona;
Eularia engelosida t'acull ab Sant amor,
y'l poble que't venera
com Reyna la primera,
d'antich tes maravelles apunta ab lletres d'or.

Guillém de Berga canta
pe'l món ta historia santa;
la casa de l'aguera pregonna ton valer
d'ençá qu'á ton paratge
fent via d'homenatge,
al fons del precipici rodava'l cavaller...

De prínceps y princeses
acceptes les fineses
á cambi de pau santa, d'inspiració, de llum;
portenta á voladurías,
enllá de les centurías,
com flors del cel escampan arreu diví perfúm.

Escoltas amatenta
l'humil pregaría ardenta
dels rústichs montanyesos que viuen del terrós;
de qui al taller batalla
ó escolta la rondalla
que dictan les turbines del Llobregat festós;

d'aquell que ab la cara alta
la Santa Creu exalta,
del ignorant, del sabí, del rich, del desvalgut;
del qui, fugint la deria
de mundanal miseria,
practica ab menos pompa més obres de virtut.

La mare qu'al fill plora,
la viuda que s'anyora,
qui cerca envá'l sossego, qui á l'ànima du dol,
es cosa ben segura
qu'en exa santa altura
á tes divines plantes ha de trovar consol.

D'angústies y de penes
afluxas les cadenes;
á mida de la culpa prodigas los favors;
al prech de tes mirades,
les negres nuvolades,
los fértils camps abeuran sovint ab célichs plors.

Apartas la tempesta.
aturas de la pesta
mortífera; la dalla que vides sega arreu;
solicita interposas
les supliques piadoses
per mig nostra miseria y'l just rigor de Deu.

Y á tot acuts, María,
oh dolça Mare mía,
gentil habitadora de tant hermós palau.
Y quín remey no acuytas
al ampará en ses lluytes
á la virtut inerte qu'á mal embat decau!...

A tot acuts... Ma lira
per ton Amor suspira;
també del món navego perdut en l'alta mar;
acullme, Verge pura,
y des d'aquexa altura
envers ton Fill Santíssim ajudam á bogar.

La veu de ta clemencia
ressoni en ma consciencia;
el cor y'l seny abrusa'm en foch de Caritat;
del pobre idealista
qu'axeca á Tu la vista,
los passos guía sempre camí de Veritat.

L'antiga Fe dels avis
mantén al cor y als llavis,
les oracions més pures eleva al Soli Etern,
confón á la mentida
y fes qu'avergonyida
la borda hipocresía no surti del infern!...

D'aquesta hermosa terra
allunya fam y guerra;
d'amor y de concordia uncix als bergadans,
y vetlla nit y día,
oh dolça Mare mía,
la infortunada Patria de tots los catalans!

JOSEPH BAUCÉLLS Y PRAT

L'HEREUET DE CASA, QUADRO DE M. GUILLON.

—Gràcies, Peret; les teues paraules me donan gran consol.
—Y donchs, l'avi, qué penséu fer? Digueumho, y allà ahon no poguéu arribar vos hi arribaré jo.

Lo vell s'alçá. Sos ulls estavan sechs, y ab veu ferma contestá á n'En Peret.

—¿Qué penso fer? Lo de cada día; anar á la vinya, treballar de sol á sol, menjar lo que puga y quan les forces me faltin, vendre lo poch que tinch, y quan ja no tingui res, demanar caritat, fins que Deu s'ia servit...

—Parlo de vostra filla...

—¿Filla?... Una'n tenia y s'ha mort. Ja no'n tinch de filla...

—La Layeta no ha mort...

—No, però es igual. Mira, Peret. La honra es, á n'el meu entendre, l'únic llaç que uneix al pare á n'els fills. Perduda la honra, lo llaç se romp, y lo fill queda deslligat. La Layeta ja no té pare, ni jo tinch filla. Abans jo tenia autoritat sobre d'ella y podia reptarla: ara no; ella pot fer del seu cos lo que vulgui... sa deshonra ja no'm toca.

—No ho crech jo axís, l'avi.

—Donchs jo sí. La Layeta no posará may més los peus en aquesta casa. Y no'n parlém més, Peret. Ara tu, pel teu compte, fes lo que vulguis.

En Peret va tornar á la masía tot desanimat... no hi havia res á fer, perque l'avi Sendra, ab tot y'ls seus anys, era resolut y terch, y quan ell deya una cosa, ja s'hi podia pujar de peus.....

Dos anys han transcorregut.

L'avi Sendra ha envellit en aquests dos anys com si'n haguessin passat deu. Té la cara crenada d'arrugues; son cos encorvat; cap y mans li ballan com si se li haguessin desclavat y li anessin á caure; la veu li tremola... ja casi no pot treballar... Si no fos per en Peret, la vinya, la casa y l'hort haurían passat á altres mans; però En Peret, morta sa mare, que era senyora y majora, ha entrat en possessió de la herencia del seu pare, y es l'hisendat més fort de tot lo voltant, y ajuda al avi Sendra...

Es la festa major del poble.

De bon matí les campanes de la iglesia repican joyoses, ex-tenent ses veus alegres per tot lo terme... Avuy no's treballa; se mata lo millor de la virám, se fa olla ben grassa ab los set sagraments; avuy la gent se muda y se'n va cap al poble, á ofici, á la professó després, y á la tarde, á ballades... es la festa major y tothóm la celebra.

L'avi Sendra, encara que ha perdut l'humor, fa com tots los anys; s'ha posat camisa neta, les calses y'l gech de vellut, la barretina morada y les espadnyes noves, y al punt de dos quarts de deu ha tancat la porta y ab un tronch de serment á la mà se'n ha anat cap al poble, per arribar á temps á ofici.

En Peret l'ha aconseguít á mig camí; també va á missa major.

Aprop ja del poble senten altre cop l'alegre repich de les campanes, lo xiulet dels cohets que la quitxalla crema y que creuan l'espai, tronant en les altures y se sent lo só de la música que la orquesta toca tot anant cap á la iglesia. Aquest burguit que la distancia apaga una mica, sembla que anima al avi Sendra y á n'En Peret, y'ls dos, sense dirsho, apretan lo pas.

De sopte, al fer lo camí un revol, se veuhen obligats á retenir la esbrança que havían prés. Una dona, ab una criatura als braços, se'ls posa davant. La dona va tota espatllifada. . sembla la personificació de la miseria.

L'avi Sendra y En Peret la reconexan... es la Layeta.

—¿Pare, pare!—diu ella, sens reparar ab En Peret, dirigintse al avi Sendra.

L'avi Sendra dona un pas enrera. S'ha tornat groch; sos ulls espurnejan, son cap y ses mans li ballan, li tremolan ab més força, son cos s'adreça una mica, arrufa'l nas y estreny lo front...

—¿Quí ets tu!—crida ab veu ronca.—¿Qué vols?

—¿Pare, soch vostra filla, soch la Layeta!—li contesta la noya ab veu tremolosa.

—Tu no ets ma filla,—exclama apartantse d'ella.

—Vinch á demanar vostre perdó, pare.

—No't conech, no sé qui ets.

—Tinguéu pietat, si no per mí, per aquest pobre fill meu.

—Ton fill... no... que porta com tu en lo front l'estigma de ta deshonra. Apartat, no us conech.

—¿Pare, per Deu!—cridá la Layeta plorosa anant darrera del avi Sendra.

Aquest s'aparta, fuig, corra esfareit tot cridant:

—¿No us conech, no us conech!

A la Layeta li flaquejan les cames y no pot córrer, se sent defallir, s'atura, y al caure en terra, apretant contra'l seu pit á son fill, esclata en amarch plor.

L'avi Sendra tot fugint va cridant:

—No, no us conech, no us conech!

En Peret, sens descloure la boca, va corre á sostenir á la pobre Layeta.

Y ab tot axó, les campanes repicavan, los cohets xiulavan per l'espai dexant un rastre de foch, y'ls acorts de la orquesta se sentían llunyants...

La Layeta entre llágrimes y sospirs se plany de sa desgracia. Son pare no vol reconéxela, son fillet está febrós, malalt, ella ha vingut des de ciutat á peu, demanant caritat, puix está en la suma miseria... A n'En Peret se li trenca'l cor al sentirla. Pobre Layeta, ¡quánt deu haver suferit! Se li coneix en sos hermosos ulls cercats d'un color blavench-terros; ses galtes, abans rojes y rodones, s'han tornat primes, enfonzades y descolorides... Però En Peret, axís y tot, encara la trova bonica, y al mirarla y al sentir sa veu harmoniosa, s'adona de qu'en son cor renaix l'antich amor.

—Layeta, Layeta,—li diu ab dolçura,—si tothóm t'abandona, jo t'amparo, jo no't dexo.

—Peret,—exclama la pobreta,—que bo ets.

—Aném, Layeta, aném á casa; tots dos cuydarém lo teu fill.

—Sí, aném, al menys que'l meu fillet visqui... Gràcies, Peret, t'ho agrahexo.

En una cambra apartada hon no hi arriba'l soroll del tragí de la masía, s'han instalat mare y fill. En un llit de ferro hi han ficat l'infant, ben tapadet, ben acotxat... La cambra está mig á les fosques... la finestra está tancada... un llum d'oli crema demunt de una calaxera... L'infant té'ls ulls aclusats, respira fatigosament ab los llabis entreoberts; de quant en quant son cos se mou ab una estremitut sopte... A una banda de la capsalera del llit hi há la Layeta, ab lo bras estirat sobre'l coxí per demunt del cap del seu fill, mirantlo de fit á fit...; á l'altre

banda hi ha En Peret, quiet com una estatua, per por de despertar a l'infant ó de treure a sa mare del arrobament ab que'l mira.

La Layeta desclou la boca y diu ab veu molt baixa:

—Sembla que descansa.

En Peret ab lo cap fa que sí.

—Lo caliu del llit sembla que li ha donat un benestar y dorm l'angelet. Pot ser no será res... á veure que dirá'l metje...

La esperança anima a la pobre Layeta. Son fill dorm, descansa, axó li farà bé... lo metje vindrá, lo veurá, lo curará, puix no li faltaran medicines, no li faltará res, perque En Peret, que ha sigut tan bo per ella, li ha dit que farà tot lo que sigui necessari per salvar a son fill... Pobre Peret, quant la estima... y ella tan desgraciada que ha sigut... May li va fer cas, tot per aquella malehida fal·lera que va agafar per En Llorens... ¡Si no'l hagués conegut, en aquest, que felix fora!...

* * *

Separats del llit del petit, vora de la finestra, la Layeta contá a n'En Peret lo que li havia passat durant los dos anys de sa ausencia... Volia qu'En Peret ho sapigués, volia desfogar son cor, com si ses penes, contantles, mimessin lo dolor que li causavan...

En Llorens l'havia enganyada... li havia pintat un món de goig, de felicitat, un paraís... y encisada per ses paraules, creguda de qu'En Llorens la estimava... se va cegar y va fugir... ¿Qué sabia ella del món?... Però, ¡ay! que ben prompte va reconèixer lo disbarat que havia fet. En Llorens era un perdut, un jugador, un... Ses paraules eran mentida y aquell món de felicitats y de plaher se va tornar un món de miseria, de dolor, de tristesa... Desenganyada, afligida, desesperada, va volguer dexarlo, tornant a casa seva ab son fillet, però En Llorens ho va sapiguer y aleshores va comensar per ella un nou calvari... Li deya

qualsevol cosa, la maltractava, li pegava... Per fi, la mort li va treure aquell rosech de sobre. En Llorens va morir de desgracia... lo van matar... Ella no va intentar saber res. Quan li va arribar la noticia va sortir de ciutat, va fugir ab son fill cap a casa seva, per agenollarse als peus de son pare y demanarli perdó, y tornar a la vida honrada y ser com era abans... Y a peu, per carreteres y camins y dresseres, menjant quan podia y dormint al ras, sota dels arbres ó en la palliça de les cases de pagés, va fer lo camí... Però lo seu fill, als dos días, li va caure malalt... Lo demés, en Peret ja ho sabia...

Al arribar la Layeta en aquest punt de sa relació, de sos ulls vessavan dolls d'amargantes llágrimes. En Peret la consolava, li feya reflexions, li prometia nous días de goig, de benestar... y per fi, li repetí lo que anys enrera li havia dit: que si volia ell la faria honrada... se casaria ab ella...

* * *

La Layeta no tingué temps de contestar... se llençá cap al llit... Lo petit s'havia despertat, se revolcava pel llit, un soroll ronch surtia de sa gola... La Layeta va fer un xisclet; En Peret, esfereit, hi va córrer també... L'infant estava amaratat; una escuma espessa surtia de sos llabis apretats, se cargolava apre-

tant sos brassets contra'l pit ab les manetes crispades, los ulls oberts y en blanch, la ronquera era per moments més forta.

—¡Es mort, es mort!—cridava la Layeta.— ¡Fill meu!...

Lo petit torsá'l coll y quedá sens moviment.

Si; s'havia mort.

* * *

La primera lluentor del auba tenyia lo cel de colors palits. En la planura s'esmunyia la boyra com fugint del tebi alé dels llunyants raigs del sol, que clarejava ja los cims de les muntanyes.

Les campanes de la iglesia ja no tocan alegrement a festa... tocan a albat, tocan a morts...

De la masía d'En Baldiri, de la casa d'En Peret, n'ha surtit

una trista comitiva... Devant l'escolá ab la creu; després un home ab una petita caxa blanca de morts al coll; darrera lo capellá ab roquet, hi seguexen la Layeta, En Peret y tota la gent de la masía, hòmens y dones. Ningú diu res... sols se senten los plors de la mare qual fill van a enterrar...

La comitiva emprén lo camí del cementiri, muntanya amunt...

* * *

Al apuntar lo día, l'avi Sendra, ab la magaya al coll y un cistellet a la mà ab l'esmorzar, se'n aná cap a la vinya. La vinya era a muntanya y queya més amunt del cementiri.

Quan hi arribá, va dexar la magaya y lo cistell a terra, y s'assegué sobre una pedra per a menjar un bocí abans de posarse a treballar.

Tot desfent la cistella li va semblar sentir les campanes del poble. Va parar atenció, y en efecte, les va sentir: tocavan a albat. ¿De qui sería lo petit que s'havia mort?

Y tot fentse aquesta pregunta va dirigir la vista al cementiri que tenia a sos peus, a bastanta distancia.

Precisament en aquell instant la fúnebre comitiva arribava al peu de les tanques del cementiri.

Veya'ls bultos, més no distingia les cares.

La curiositat y cert neguit que sentia lo feren alçar, y dexant en lo cistell lo tros de pa que tenia a les mans, maquinament, sens darsen compte, baxá de la vinya y s' dirigí cap al clos sagrat.

Quan arribá a la porta'n surtia'l capellá y l'escolá: darrera venian los altres acompanyants.

En Peret sostenia a la Layeta, que ab lo dolor no podia donar un pas.

L'avi Sendra'ls reconegué al instant, y's quedá aturat, sorpres, sense sapiguer que fer.

Al véurel la Layeta, esclatá ab plors y cridá:

—¡Pare, pare, lo meu fillet s'ha mort!

L'avi Sendra reculá un pas posant cara fréstega.

Tothóm se va aturar sens proferir paraula.

—¡Ja no'm queda ningú al món!—anyadí la Layeta.— ¡Tinguéu pietat de mi, pare!

L'avi Sendra abaxá'l cap y ja anava a contestar «no't conechs», quan En Peret, que li conegué la intenció, s'adelantá y digué ab veu tremolosa per la emoció:

—L'avi, escolteume. Lo causant de la desgracia de vostra

filla es mort. Ara acabém d'enterrar son fill. Ja ho veyeu; de lo passat res li queda. Si la Layeta ha perdut son bon nom jo li dono'l meu, jo'm caso ab ella. ¿No es prou axó per matar vostra rancunia?

L'avi alçá lo cap. Estava indecís.

Lo capellá, aleshores, acostantse al avi Sendra, li posá la mà á la espatlla y li digué:

—L'avi. Recordeus lo que dihém á Deu tots los dias: perdo-

neunos nostres culpes, axís com nosaltres perdoném als nostras deutors. Deu perdona.

L'avi s'adreçá. Dúes llágrimes queyen per ses flaques galtes. Obrí los braços, sa filla s'hi llençá, y tot apretantla contra el seu pit exclamá plorant:

—¡Filla meva, jo't perdonol

LAUREANO FONTANAIS

(Il·lustracions de G. Pajol H.)

NOSTRES GRAVATS

LA BATUDA

La vida al camp té sempre un nombre infinit d'atractíus que sols pot apreciar aquell qu'ha tingut la sort de sapiguerles disfrutar en tot lo seu esplendor. L'ayre embaumat de la fresca matinada, que convida á sortir de la cambra y agafar la escopeta per anar á voltar lo bosch de pins que sobre aquell turonet enlayran ses verdes capsalades; l'ombra regalada de la corpulent alzina, que al costat ngeteix de la masía atráu ab la seva ombra per á reposarhi, fugint dels xardorosos raigs del sol de la mig-diada, y sobre tot, aquell cap al tart, cantat tantes voltes pels poetas ab ses postes de sol d'or y rosa, lo cruxir de les carretes carregades de garbes que's dirigexen á l'era per á la batuda de demá, mentres se sent al lluny lo belar de les ovelles que'l pastor va á tancar... tot, tot fa que la vida al camp sigui encantadora, y que allá s'hi escorrin los días ab completa felicitat.

A l'època actual, un dels espectacles més bonichs, y que més vida donan, es la batuda. Aquell día sembla que sigui festa. Grans y petits corren á prop de l'era al comensarse aquella, y animan ab sos crits á les mules que trotan seguidament, en tant que'ls cors bategan á impuls de la esperança que anima á tots, la esperança d'una bona batuda. Y tot tirant càlculs sobre si rajarán més ó menys les garberes, arriba l'hora de ventar, etc., y d'ensacar la daurada xexa, y'l bon pagés, llista la feyna, se'n va á reposar de la tasca del día, tot donant gracies á Deu, acompanyat de tota sa família, que viu contenta y feliç.

A ciutat no la podem capir aquella vida, y alguna volta aquella gent fan llástima, quan hauríam de tenfrioshi enveja...

CAP DE SANT SEBASTIÀ

La costa catalana es abundosa en agradables sorpreses qu'encantan al *touriste* y que atalagan la natural vanitat dels seus fills; que no totes les terres tenen un seguit de cales y badíes y platjes rialleres en quines aygues transparentes s'hi veu reflectir lo acantillat de la roca viva que

DETALL DE LA FATXADA PRINCIPAL DE LA CASA DEL CARRER DE CASP, NUM. 52, PREMIADA L'ANY PASSAT EN LO PRIMER CONCURS DE EDIFICIS CONVOCAT PER LO EXCM. AJUNTAMENT DE AQUESTA CIUTAT. — AUTOR: DON ANTONI GAUDI, ARQUITECTE.

destrí en mil bocins les onades ó bé'l blau del cel, d'aquest cel de Catalunya que tan bo fa contemplar durant aquestes caloroses nits d'estiu. Un detall de aquesta encantadora costa reproduïx lo dibuix que'ns presenta avuy lo senyor Llaverrías, mestre en aquest rengló de les marines, com ho demostra la fidelitat en les línies de la esmentada apuntació y l'ambient qu'en tot ell s'hi respira. No pot demanarse més al artista. Qui una sola vegada hagi trepitjat aquelles terres ó les hagi ovirades tant sols, regonexerá la certesa de nostres paraules y segurament que tributará un aplauso més al celebrat artista vilanoví.

L'HEREUET DE CASA

¿Quin pare de família, al contemplar aquest hermós quadro, no recordarà algún instant felíç de la seva existència? Hem de confessar que M. Guillon es un mestre en la composició de aquests assumptos per ell tan preferits. Enamorat d'oposar sempre les coloracions y les fesomíes, ell agafa aquests contrastes, d'efectes cada día més felíços, y axó fa que les seves obres siguin un devassall de color y de sentiment que fan glatir d'emoció y's fan compèndrer al instant.

Les carns rosades y arrodonides del xicotet no demostren la má d'un

GENT DE CASA, PER MARIANO FOIX.

ELL. — ¡Mal llamp! Madrona. ¿Ahónt es la ferruca?
 ELLA (ab molta calma). — Crech que'l «Quiscu» s'hi entreté.

artista intel·ligent de veres, com axís meteix la fesomía simpática del pare, qu'ensenya en sos ulls un enamorament encantador, y una delicada tendresa?

LA ARRIVADA DELS DIPUTATS REGIONALISTAS

Lo gravat que adorna una de les planes centrals d'aquest número, donará complerta idea de lo que va ser la arribada dels diputats barcelonins que allá á Madrid, en ple Congrés espanyol, se'ls hi va donar lo nom d'embaxadors d'una terra extranya. Mes hem dit mal: no pot pas aquell gravat donar á compèndrer l'entusiasme del poble de Barcelona, ni'ls esclats patriótics que brollavan arreu seguidament d'aquells pits que adelerats aclamavan als seus representants, als seus ideals y á la seva patria, y que agrañits per la campanya realisada per los senyors Robert, Rusiñol, Doménech y Torres en lo sí de la cambra popular del Estat espanyol, acudiren á donar la benvinguda als distingits patricis que ab tant valor cívich sapigueren exposar les aspiracions de tot un poble basades en la lley natural, en lo dret que li dona la seva brillant historia y en la justícia, enemiga eterna dels opresors de nacionalitats. Y dihém que no'n pot donar idea'l gravat, perque si grossa fou la manifestació de simpatía que's va tributar als dignes diputats barcelonins al sortir de la estació, fent passar los seus cotxes pel mig del passeig de la Aduana, qu'es lo que representa la esmentada fotografia, més entusiasta y xardorosa, y algunes voltes prou significativa, fou la que tingué lloch en alguns indrets de la carrera que seguí la comitiva ó manifestació, compacta sempre, nutrida, correcta y digna del poble catalá, que anyora la verdadera llibertat y inspira'ls seus actes recordant los de llurs honorables antepassats que varen ser espill dels pobles lliures moderns.

Aquestes manifestacions de tot un poble no dihen res, segons sembla, als que governan l'estat, y encara sembla que diguin menys als seus subordinats, que intentaren dissoldre aquella espontania mostra de simpatía, segurament obehint ordres superiors.

Aquesta poca táctica governamental, aquest desconexament de la realitat dels fets que tenen relació ab la nostra terra y que tan se posan de relleu en los nostres governants, fassi Deu que no porti nous desastres sobre Espanya, y sobre tot, que no portin á Catalunya al últim extrém; perque aquesta vol salvarse y's salvará, perque té conciencia del perill que la revolta.

L'acte dels diputats regionalistas de Barcelona es una fita més en la historia del renaxement de la patria, y per axó varem celebrar la seva arribada á aquesta ciutat, los que verament glatim per la llibertat de Catalunya.

DETALL DE LA FATXADA PRINCIPAL

DE LA CASA DEL CARRER DE CASP, NÚMERO 52.

L'Excm. Ajuntament d'aquesta ciutat de Barcelona, seguint les corrents de cultura y de progrés artístich de les principals ciutats europees, va obrir l'any passat un concurs de edificis que afalagá extraordinariament á la opinió barcelonina que's preocupa de l'art en totes les seves manifestacions, y aquest any, seguint en la vía comensada, s'ha convocat lo segón dels esmentats concursos que no duptem que contribuirá moltíssim al desvetllament de tots en general.

Es tanta la importancia que doném á aquests concursos, que al obrir lo segón no podém dexar de publicar en nostres planes algún detall de la casa que va ser premiada en lo primer concurs, obra meritíssima deguda al arquitecte barceloní don Antoni Gaudí, autor de tantes altres obres arquitectòniques qu'enjoyan aquesta ciutat y algunes altres capitals d'Espanya, y sobre tot, autor y director del monumental temple de la Sagrada Família, que's construeix en lo terme de Sant Martí, veruible poema de pedra que admirarà á les futures generacions.

RIMA

LETRA
DE

M. ROCAMORA

MÚSICA

DE

F. DE P. SANCHEZ GAVAGNACH.

PRUNET

RIMA

Ab tendresa.

Veü.

Piano.

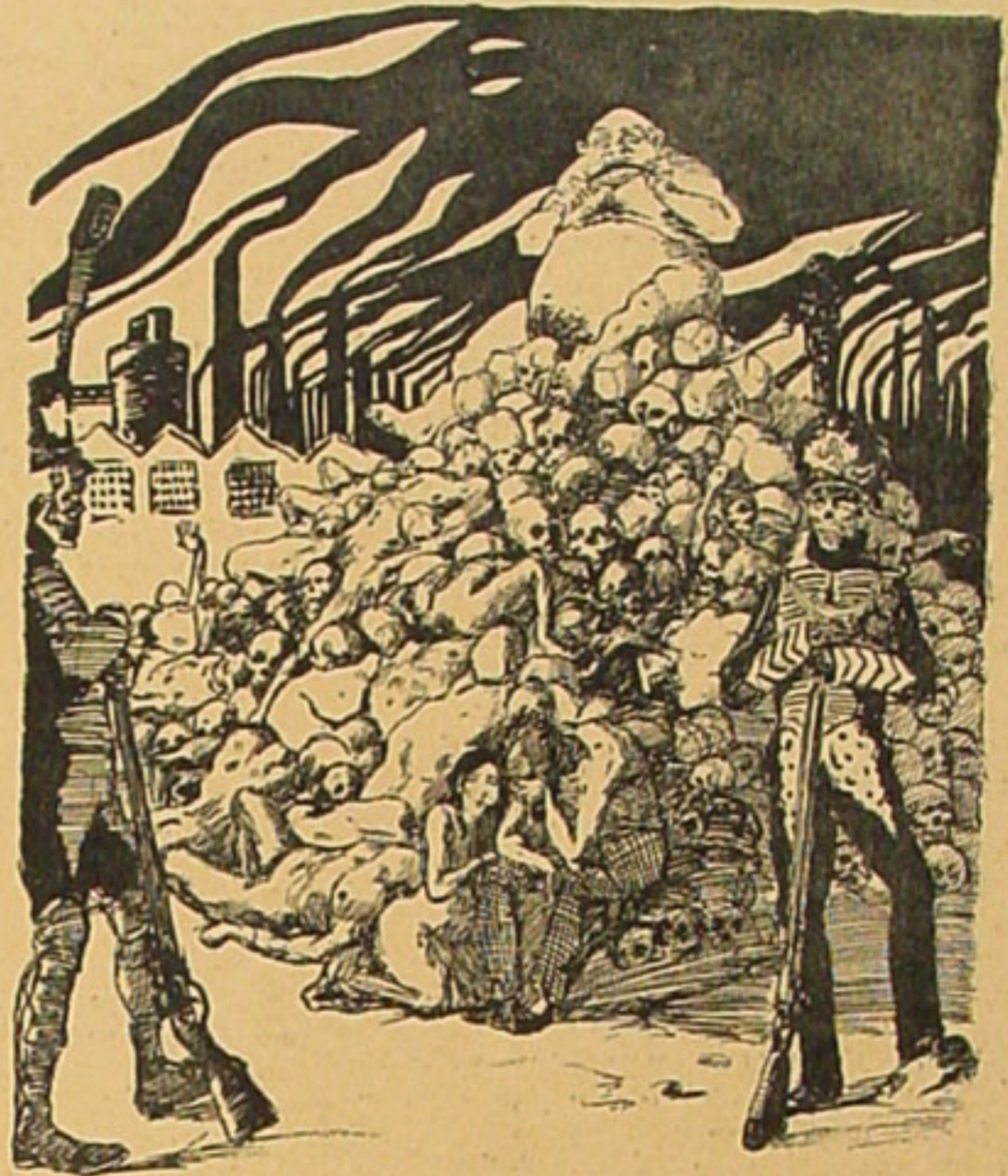
Lo cel te sas es -

- tre - llas, la te - rra - flors - lo mar co - rals y per - las ya -

ULTIMATUM

WALDERSEE A LI-HUNG-TCHANG. — Mentres tant, adeu, vell amic; y recorda bé aquestes paraules: Si'ls boxers tornan á mouer bronquina, no contis pas ab mí. — (*Lustige-Blätter*, Berlín.)

Y d'axó se'n diu civilisar! — (*Affenpögel*, Munich.)

del *gènero chico* que sembla que serà la especialidad de la casa.

Lo *Nuevo Retiro* ha inaugurat una tanda de quinze representacions.

Un dels espectacles més nous á Barcelona y que més cridan l'atenció es la presentació de los *XXó* siguin *Si, mi, la, ut, la*; que té lloch en lo Palau de la il·lusió. Consisteix en la transmissió del pensament per medi de la música. Es un espectacle curiós y que atrau de veres.

F. B.

BIBLIOGRAFIA

(En aquesta secció's donarà compte de tots los llibres que'ns envien autors ó editors.)

DICCIONARI DE BARBARISMES INTRODUHITS EN LA LLENGUA CATALANA, compost per Antoni Careta y Vidal.—Preu: 5 pessetes.—Barcelona, 1901.

Hem rebut lo *Diccionari de barbarismes introduhits en la llengua catalana*. Aquesta obra, composta per lo senyor Careta y Vidal, es de verdadera actualitat perquè respón á una necessitat generalment sentida, perquè satisfá lo desitj de purificació de nostra llengua, qu'han tingut la majoria dels autors catalans. Conté aquest diccionari més de tres mil paraules d'us barbre, ab lo mot verament catalá que les ha de substituir, y en la majoria dels articles, per recomanar la paraula aduhida treu exemples de nostres clássichs, de la parla y l'aforística populars, dels historiadors de Catalunya y de les demés autoritats de la llengua; además, l'Arxiu municipal, lo de la Corona d'Aragó y algunes coleccions particulars, l'hi han proporcionat gran copia de documents de verdadera valua.

Lo senyor Careta, que no es pas nou en lo camp de les lletres catalanes, ja que una dotzena d'obres, en prosa y en vers, l'hi han donat autoritat entre nosaltres, exposá la idea d'un diccionari de barba-

rismes en la revista *Lo Gay Saber* del primer de maig de 1877; més tart, en l'opúscul *Barbarismes y vulgarismes que malmeten la llengua catalana*, doná á llum los datos recullits y, per fi, animat per sos amichs, ha publicat sa obra magna d'estudi y d'erudició.

L'obra va dedicada al senyor Pelay Briz, lo conegut poeta, ja mort, que desvetllá en lo senyor Careta l'aptitut literaria, y en ella's fa constar lo agrahiment del autor als senyors Damians y Bulbena, que l'encoratjaren y ajudaren en sa tasca, y al senyor Canibell, qu'ajudá á la impressió dels llibres y dibuixá les hermoses y correctes inicials de cada secció. La estampació ha sigut verificada pel conegut impressor de Vilanova, senyor Oliva, á despeses de don Isidro Torres, llibreter barceloní.

La verdadera valua del llibre, l'autoritat del senyor Careta, l'actualitat que l'afavoreix y la correcta presentació del volúm, han contribuít á l'acceptació d'aquest diccionari, pel qual mereix forsa felicitacions don Antoni Careta y Vidal.

LA IL·LUSTRACIÓ LLEVANTINA, en obsequi als seus abonats, enviará aquesta obra als que ho sollicitin y acompanyin lo seu import.

•••

TOPOGRAFIA MÉDICA DE SOLSONA Y DISTritos ADYACENTES, per lo doctor J. Falp y Plana.—Barcelona.—Impremta de la Casa Provincial de Caritat.—1901.

Gratament impresionats nos deixá lo llibre del doctor Falp y Plana, ó millor dit, los capítols que havíam llegit del llibre, per qual motiu no poguem pas dexarlo de má.

Si cada comarca catalana tingués un home que com lo doctor Falp la estudiés ¡qué aviat que tindríam l'estudi complet de Catalunya! nos deyam al acabar la última plana.

Perque lo llibre *Topografía médica de Solsona* no es una obra que interessa solsament als que's dedi-

can á la ciencia médica, per més que sigui guanyadora del premi de la Real Academia de Medicina y Cirugía de Barcelona en lo concurs de l'any passat. En ella podém apendrehí moltes coses, y sobre tot los fills de aquella comarca, que conixerán per lo llibre del senyor Falp, tot lo referent á la Geología, Hidrología, Metereología, Agricultura, Higiene y medis de viure de la esmentada comarca, sos edificis, la Fisi-psicología dels seus habitants, llur llenguatje desde'l punt de vista étnich y la Demografía en lo que fa referència á la ciutat de Solsona, además d'estudis especials de Patología y Terapéutica també referents á la metexa. La Historia, la Geografía y la Topografía han aportat més datos al llibre, que'l seu autor ha sapigut aprofitar arrodonint l'obra ab un interessant estudi de la feridura á Solsona, un plano de la ciutat y un mapa dels terrenos dels districtes que la rodejan.

Per desgracia no son nombrosos los hòmens d'estudi que se dedican, esmersanhi llurs conexements, á aquesta mena d'estudi que tan de bé poden produhir entre los seus convehins; mes avuy sembla que s'obren los ulls á la realitat y aixís veyém ab goig com ara l'un, ara l'altre, comensan á brollar obres que com la que'ns ocupa, la que va publicar lo senyor Clapés y Corbera referent á Sant Andreu y algunes altres, van fixant la característica de algunes poblacions ó comarques, quals llibres poden servir d'estímul y d'exemple per á que altres hòmens, ab no menos voluntat y amor patri, donguin á llum los datos que tenen recullits, fruyt de consciensuts travalls d'investigació y que fora una veritable llástima que ab la seva mort torressin á quedar perduts, Deu sab per quant temps més, potser per sempre.

Com no creyém convenient que'ls nostres llegidors se donguin per enterats solsament de la publicació d'aquest llibre y si, considerant una necessitat que'l llegeixin pels profits que ha de reportar, no hem fet més que apuntar lleugerament les materies que tracta y demostrar la importancia de les

metexes, atrevintnos á recomanar á tota la lectura del llibre del doctor Falp y Plana, segurs de que no será temps esmersat en va.

Nosaltres, al felicitar coralment al seu autor, agraíim fondament l'exemplar ab que s'ha dignat honrar á LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA.

••

BIBLIOTECA INFANTIL, col·lecció de rondalles populars catalanes.—Barcelona.

Lo conegut y actiu editor catalá, propietari de la llibreria *L'Arxú*, En J. Batlle, acaba de donar á la estampa unes quantes rondalles més de les que ve publicant editades en forma atractiva per á les criatures. Portan totes una alegórica portada del dibuixant En Antoni Utrillo. Es ja nombrosa la col·lecció y d'ella sobresurten les que portan los títols *Lo camí del cel*, *Lo país dels tontos*, *Los fills del diable*, *La casa dels caramiols*, *La beta de Sant Farriol*, *Lo pollastre*, *Boigs fan bitlles*, *Los fills del rey*, *L'escolá lleminer*, etc.

Felicitem al senyor Batlle.

••

Ab la cançó popular catalana coneguda ab lo nom de *Sant Jaume de Galicia* s'ha aumentat la interessantíssima serie que porta ja publicades lo *Cancioner popular*, nom general de la col·lecció, essent, com totes les altres que han vist la llum, ilustrada ab un bonich dibuix del senyor Solé, y ademés de la lletra y la tonada unes curiosíssimes notes que acaban de ferla interessant.

••

Lo número VI, corresponent al mes de juny, de la *Revista crítica de Historia y Literatura* ha visitat aquesta redacció.

Lo sumari del present número es també molt interessant y no desdía per res dels anteriors.

CURIOSITATS

Y PASSATEMPS

AFORISMES

(DEL LLIBRE «BANYS DE MAR», PER PERE MANAUT)

I. La temporada millor en nostra costa per á fer us dels banys de mar, es la qu'está compresa des de primera de juliol á darrers de setembre.

II. Totes les edats son bones per á fer us dels banys de mar.

III. L'home pot usarlos en totes les épocas de la seva vida. La dona deu abstenirse en los primers mesos de son embarás, en lo sobrepart y durant l'alteració periódica mensual fisiológica.

IV. Durant lo temps del alletament, los banys de mar son altament recomenables.

V. La millor hora del bany, es á primera hora del matí y á la caygada de la tarde.

VI. La duració del bany, no deu jamay sobrepujar de quinze minuts.

VII. Sigla que's vulga la duració, ha d'exir lo banyista de l'aygua després de la segona esgarri-fansa de fret.

VIII. Lo número total de banys en cada temporada, no será menys de cinch, ni més de vinticinch.

IX. En molt pochos cassos poden pèndrers dos banys diaris y jamay traspasar d'aquest número.

X. Es convenient pèndrer lo bany per series de set días, y descansar alguns de l'una serie á l'altra.

XI. Tot lo temps en que's permanesca dintre de l'aygua, cal fer exercicis de natació ó moviments combinats de braços y cames, aquell que no sápig de nadar.

XII. Jamay deu entrarse dintre del mar fins després de ddes hores de haver menjat.

XIII. No es molt convenient menjar ni béurer, fins un' hora després d'haver exit del bany.

XIV. Abans d'entrar al bany cal refrescarse un xich la pell, majorment si ella está suada.

XV. No es molt recomenable entrar y exir del bany varies vegades ab una sola sessió, com alguns acostuman.

(Acabará.)

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1 2 3 4 5 6 7 8 9 — Carrer de Barcelona.
 9 2 3 8 6 5 8 9 — Nom d'home.
 7 8 9 1 2 4 2 — Carrer de Barcelona.
 7 2 6 9 8 7 — » » »
 3 2 6 6 2 — » » »
 1 2 3 2 — Prenda de vestir.
 1 8 6 — A la plaça'n venen.
 4 8 — Nota musical.
 7 — Consonant.

••

SOLUCIÓ AL PASSATEMPS DEL NÚMERO PASSAT.
 XARADA.—*Car-bó*.

Sumari del núm. 18.

GRAVATS: Don Joan Mañé y Flaquer. — Santuari de Montgarri. — Alós, poble de la vall de Aneo. — Romeus de Betmale (Ariège). — Esterri de Aneo. — Mallorca: Lo Pi dels Moncades; Grupo d'excursionistes. — «La Creu Roja» á Sant Gervasi: Testera del Saló d'actes; Lo sub-delegat don Francesch Perpinyá; Lo president don Joseph Martús; Arriada del chor «Barcanona» al edifici social. — Cartells premiats en el concurs obert per anunciar les fires de Valencia. — Paisatge (quadro d'en Llorens Lladó y Juliá). — En Joseph Serra y Campdelacreu. — Méxich: L'arbre de la nit trista. — Tipos valencians: Pagessa (dibuix de J. J. Zapater); Cusidora (de fotografia). — En la platja (dibuix de J. Pinós). — Sortida del gran premi del Nou Velodrom de Barcelona. — Caricatures.

TEXT: Crónica de Catalunya, per Ferrán Agulló y Vidal. — Don Joan Mañé y Flaquer, per J. A. B. — L'aplech de Montgarri, per Ceferi Rocafort. — Un recort. — Fires de Valencia: Concurs de cartells per á les de 1901. — Adeu á la Primavera (poesia), per Angel Montanya. — Joseph Serra y Campdelacreu, per Martí Genís—Ultima glosada (poesia), per Joseph Serra y Campdelacreu. — Nostres gravats. — Sport, per J. Elías Juncosa. — Revista de teatres, per F. B. — Bibliografía. — Curiositats y passatemp. — Anuncis.

MODAS: Crónica parisenca, per Juliette. — Nostres figurins. — Sombreros. — Consells pràctichs.

ANUNCIS

LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA

(ÚNICA ILUSTRACIÓ CATALANA)

REVISTA ARTÍSTICH-LITERARIA

DE

Catalunya, Valencia, Baleaps y Rosselló.

Rambla de las Flors, 20, primer.

CADA NÚMERO UNA PESSETA

Mig any. 11 pessetes.

Un any. 20 »

Extranger.

Un any. 25 franchs.

A Filipines, Cuba, Puerto-Rico y demás paissos de l'América llatina, fixarán los preus los senyors corresponsals.

Pagos á la bestreta.

COLECCIO COMPLERTA

DE

LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA

(primera época.)

Se trova de venda á n'aquesta Administració al preu de CINCH PESSETES.

ARTÍSTICHES TAPES PERA GUARDAR

LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA

apropiades pera Casinos y Biblioteques.

PREU 4'50 PESSETES.

Se venen á n'aquesta Administració y á casa de nostres corresponsals.